

ELS MOSSOS D'ESQUADRA

MARIÀ SERRA I FONT

EDICIÓ A CURA DE CARLES SÀIZ I XIQUÉS

Cliqueu aquí
per accedir a la
versió completa
de la publicació

Diputació
Barcelona

L'any 2018 el Grup del Servei Històric del Cos de Mossos d'Esquadra, en una visita a l'Arxiu Municipal de Canet de Mar va localitzar una documentació inèdita del metge, polític i intel·lectual canetenc Marià Serra Font. El manuscrit, del llegat Serra-Viñas de la Biblioteca P. Gual i Pujadas, feia una defensa del Cos de les Esquadres de Barcelona (nom que rebia el Cos del Mossos d'Esquadra en aquell temps) davant les pressions polítiques a què estaven sotmeses les forces a començament del segle XX.

La col·laboració entre el Cos de Mossos d'Esquadra, l'Ajuntament de Canet de Mar i la Diputació de Barcelona ha permès la publicació d'aquest manuscrit i materialitzar així el desig inacabat del prohom canetenc, enguany que es commemora el tricentenari del cos policial.

La defensa que l'alcalde de Canet de Mar va fer del Cos de Mossos d'Esquadra a principis del segle XX, és d'enrabiada actualitat i els seus arguments són perfectament vigents, amb adaptacions, a la societat del segle XXI.

Amb la col·laboració de:

mossos d'esquadra

AJUNTAMENT DE CANET DE MAR

ELS MOSSOS D'ESQUADRA

MARIÀ SERRA I FONT
EDICIÓ A CURA DE CARLES SÀIZ I XIQUÉS

Diputació
Barcelona

Primera edició: novembre de 2019

© del text: els seus autors

© de l'edició: Diputació de Barcelona

Producció: Gabinet de Premsa i Comunicació
de la Diputació de Barcelona

Maquetació: Jordi Rodríguez Ramos

Correcció lingüística: Carme Munt i Montse Rigol

Impressió: Novoprint

Fotografia de la coberta: Esquadra indeterminada. Servei Històric del Cos
de Mossos d'Esquadra

ISBN: 978-84-9803-910-8

ÍNDEX

Presentació	
Núria Marín Martínez	5
Presentació	
Blanca Arbell i Brugarola	7
Introducció	
Joan Miquel Capell	9
L'origen del Cos de Mossos d'Esquadra	
M. Félix González i Fraile	
David Hidalgo i Cela	11
Marià Serra i Font. Notes biogràfiques	
Carles Sàiz i Xiqués	22
Notes sobre el llenguatge i la transcripció del document	28
Els Mossos d'Esquadra. Marià Serra i Font	
Capítol I - Antecedents	31
Capítol II - El plebiscit	35
Capítol III - L'Assemblea de Parlamentaris	40
Capítol IV - 'Consumatum est!'	44
Capítol V - En defensa dels pobles	47
Capítol VI - Ressò de l'opinió	50
Cartes descloses	58

Capítol VII - Endreça	60
Capítol VIII - Oportunisme	62
Capítol IX - Glòria immortal	66
Capítol X - Savis consells	71
Capítol XI - Seguint el bon exemple	77
Capítol XII - Honor merescut	82
Capítol XIII - Durant la Guerra del Francès	87
Capítol XIV - La fi dels Veciana	91
Capítol XV - Alabances dignes	96
Capítol XVI - Perill de perdre el nom i l'organització	100
Capítol XVII - Heroïcitats. Els 'cabos' - Els 'cabos' En Jaume Mas i En Josep Vidal	104
Capítol XVIII - Dissolució de les Esquadres	112
Capítol XIX - Les Esquadres assetjades	118
Capítol XX - Malastrugança	122
Capítol XXI - Despòtica resolució	126
Capítol XXII - Donar fum per llum	130
Capítol XXIII - Dret a la vida	134
Capítol XXIV - Anomalies	138
Capítol XXV - Són imprescindibles	142
Capítol XXVI - Bona feina i mala recompensa	146
Capítol XXVII - Guarderia rural	151
Capítol XXVIII - Escola de cultura	155
Capítol XXIX - Augment d'unitats	159
Capítol XXX - Capital pel sosteniment	162
Capítol XXXI - Belles esperances	166
Capítol XXXII - Consells i records	169
Corol·lari.....	173
Capítol XXXIII - Les Esquadres salvades	174
Capítol XXXIV - Una carta que les inclou totes	177
Capítol XXXV - Mercès, moltes mercès	180

PRESENTACIÓ

La institució dels Mossos d'Esquadra, nascuts ara fa tres-cents anys com a «Escuadras de Paisanos Armados» en un moment d'inseguretat política del país, és anterior a la Diputació de Barcelona, sorgida del nou disseny estatal fruit de la Constitució de Cadis i de la separació de poders posterior a la Revolució Francesa. Però, com ha passat en diverses etapes històriques, la Diputació ha tingut molt a veure en la continuïtat i la supervivència d'una institució representativa de Catalunya.

Per això, amb motiu de la celebració del tricentenari de la policia catalana, la Diputació de Barcelona es complau a aportar un document històric inèdit. Els escrits del doctor Marià Serra sobre els Mossos d'Esquadra tenen valor, sobretot, perquè reflecteixen l'arrelament d'un cos de seguretat propi i proper a la ciutadania, una policia de proximitat apreciada per la població, de la qual forma part i a la qual defensa. I la Diputació de Barcelona té la satisfacció d'haver contribuït a garantir-ne la continuïtat durant un segle, entre 1877 i 1932, primer, i entre 1952 i 1980, quan el cos va ser traspassat finalment a la Generalitat de Catalunya.

Com en altres àmbits, Catalunya va ser pionera i avançada en dotar-se, el 1719, d'un cos de policia civil, tot i que aleshores tingués una certa dependència de l'autoritat militar. Lògicament, les circumstàncies en què van néixer els Mossos d'Esquadra s'han transformat amb el pas del temps, i aquest llibre, escrit als anys vint del segle passat, ajuda a entendre com en l'etapa de cristal·lització del catalanisme polític la institució armada havia assolit ja un fort prestigi social i un reconeixement que feien que fos sentida com a ben pròpia del país. Ara que, al cap de tres segles, s'ha

consolidat la funció dels Mossos com a policia integral al servei de la ciutadania, presentar un document històric que permet copsar la importància de la seva trajectòria és, penso, una bona manera d'expressar el vincle que la Diputació de Barcelona ha tingut amb la policia catalana. Tot i la nostra funció essencial de suport als governs locals, ens ha tocat assumir diverses vegades accions de suplència per mantenir institucions nacionals significatives en circumstàncies desfavorables. Però tant en els contextos propicis com en els difícils, la Diputació de Barcelona aspira a ser un govern obert a tothom, integrador i respectuós amb la diversitat, neutral en allò que no és la seva competència i ferm i actiu defensor de tot allò que propicia el progrés i el benestar dels pobles i les ciutats, que són la veritable força de Catalunya.

Per això, em complau que la Diputació propiciï la publicació d'aquest llibre, que és una manera d'expressar el nostre reconeixement al Cos de Mossos d'Esquadra per la seva trajectòria i de felicitar-lo per la celebració del tricentenari.

NÚRIA MARÍN MARTÍNEZ
Presidenta de la Diputació de Barcelona

PRESENTACIÓ

Aquest any 2019 se celebra el tercer centenari de la creació del Cos de Mossos d'Esquadra, una institució creada lluny del militarisme que en aquell moment caracteritzava els principals cossos policials europeus. Els Mossos, per contra, es van caracteritzar com a cos civil i molt proper al poble.

Aquests atributs van ser els que més van fascinar el canetenc Marià Serra i Font, metge de professió i destacat polític comarcal, marcadament catalanista i preocupat per la defensa de la justícia social. Serra va treballar incansablement en un llibre manuscrit que s'ha convertit en una excel·lent font documental per conèixer la història dels Mossos d'Esquadra.

El doctor Serra el va començar a escriure cap a l'any 1920 i hi va incloure els articles que publicava al setmanari *La Costa de Llevant* i diverses cartes que enviava als alcaldes dels pobles veïns, on feia un al·legat de la gran tasca que feien els Mossos d'Esquadra i la importància que tenien a Catalunya, en un moment en què el cos estava a punt de desaparèixer.

El manuscrit forma part del llegat Serra-Viñas, de la Biblioteca P. Gual i Pujadas, d'ençà que l'any 1986, Pilar i Maria Viñas Vendrell ens donessin l'arxiu personal i familiar del doctor Marià Serra, gràcies a la tasca de la bibliotecària Flora Bessa. Actualment, part del fons documental es conserva a l'Arxiu Municipal de Canet de Mar i ha esdevingut una de les principals fonts documentals per a la historiografia canetenca.

Aquest llibre, que es publica enguany amb motiu de la celebració dels tres-cents anys de la creació del cos, suposa la materialització d'un dels principals desitjos de Serra: la publicació d'un llibre en defensa del Cos

de Mossos d'Esquadra. De fet, aquesta no només és una data significativa per aquest cos, sinó que també ho és per la mateixa Biblioteca de Canet de Mar, que celebra el seu centenari.

Així, doncs, des de l'Ajuntament de Canet de Mar volem expressar el nostre més sentit agraïment a la Comissaria de Relacions Institucionals, Participació i Mediació i al Grup del Servei Històric del cos dels Mossos d'Esquadra per l'interès mostrat en aquest manuscrit i també a la Diputació de Barcelona per fer possible el desig d'aquest polític canetenc i, de retruc, poder fer visible una mostra del ric patrimoni documental que conservem a Canet.

BLANCA ARBELL I BRUGAROLA
Alcaldeessa de Canet de Mar

INTRODUCCIÓ

Joan Miquel Capell
Cap del Gabinet de Prevenció i Seguretat
de la Diputació de Barcelona

El Cos de Mossos d'Esquadra, malgrat esdevenir actualment una policia integral, amb presència arreu del territori català, és un ens dinàmic, que des del seu naixement s'adapta als canvis i a les noves necessitats generades per la societat.

El 30 de març de 2012, es crea una nova unitat dins de l'organigrama de la policia de la Generalitat de Catalunya: el Grup del Servei Històric del Cos de Mossos d'Esquadra (GSH-CME) i s'emmarca dins de la Comissaria General de Relacions Institucionals, Prevenció i Mediació. Aquests policies prenen el relleu i recullen el que fins aquell moment havien custodiat uns mossos d'esquadra de forma voluntariosa.

Entre les diferents funcions encomanades a la nova unitat destaquen la catalogació, custòdia i conservació dels fons històrics de béns, fotografies i documents, així com dels objectes cedits o donats per particulars a aquesta institució policial. Però, al marge de la conservació i del patrimoni existent, la unitat té com a missió la recerca del patrimoni disseminat i desaparegut durant els 300 anys d'existència del cos. És per això que visita museus i arxius públics o particulars, que puguin aportar una peça al puzzle històric del Cos de Mossos d'Esquadra.

L'any 2018, i en l'exercici d'aquesta missió, els membres d'aquesta unitat van adreçar-se a l'Arxiu Municipal de Canet de Mar amb l'objectiu de localitzar algun vestigi de l'esquadra de paisans armats establerta en aquella vila l'any 1719. Tot i no trobar cap document sobre l'esquadra, la sorpresa va ser majúscula en localitzar una documentació manuscrita, inèdita de

l'emèrit ciutadà canetenc Marià Serra Font, que, en un format de llibre, feia una defensa del Cos de les Esquadres de Barcelona (nom que rebia el Cos del Mossos d'Esquadra en aquell temps) davant les pressions polítiques a què estaven sotmeses les forces en aquelles dates.

El Cap de la Comissaria de Relacions Institucionals, Participació i Mediació, l'intendent Joaquim Bayarri i Nogueras, acompanyat dels membres del GSH-CME, de l'alcalde de Canet de Mar, Sra. Blanca Arbell i Brugarola i el que subscriu, com representant de la Diputació de Barcelona ens vàrem reunir en l'Ajuntament de Canet de Mar per estudiar la viabilitat d'engegar un projecte que permetés fer pública aquesta troballa i materialitzar el desig inacabat de Marià Serra i Font: la publicació d'un llibre en defensa del Cos de Mossos d'Esquadra.

La defensa que l'alcalde de Canet de Mar va fer del Cos de Mossos d'Esquadra a principis del segle xx, és d'enrabiada actualitat i els seus arguments són perfectament vigents, amb adaptacions, a la societat del segle XXI.

Finalment i gracies al propòsit de les tres institucions, Ajuntament de Canet de Mar, Diputació de Barcelona i Generalitat de Catalunya, i juntament amb l'esforç i treball d'un conjunt de persones podem conèixer el pensament de Marià Serra Font en relació a la seguretat local.